

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1929 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om lindring i skatten för arv eller gåva, som tillfaller sammanslutning för religiöst-sedligt ändamål.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 147, har herr *Wallerius* m. fl. hemställt, att 19 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva måtte i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

19 §.

Klass II. För andel, som på grund av arv eller testamente tillkommer fader, moder, broder (halvbroder), syster (halvsyster) eller broders (halvbroders) eller systers (halvsysters) avkomling eller på grund av testamente akademi, vetenskapligt samfund, allmänt undervisningsverk, stipendiefond eller pensionsanstalt, likasom ock sjuk- eller fattigvårdsinrättning, stiftelse eller sammanslutning för religiöst-sedligt ändamål eller annan from stiftelse.

För andel, som uppgår till 1,000,000 kronor eller därutöver, utgör skatten 15 kronor för varje fulla 100 kronor.

För den händelse, innan en lagändring vidtoges, spørsmålet funnes böra underkastas en mera ingående utredning, hava motionärerna föreslagit, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning i motionens syfte.

Beträffande vad motionärerna anfört till stöd för nämnda förslag tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Enligt förordningen den 18 september 1908 angående stämpelavgiften utgick bouppteckningsstämpel för testamentslott, som tillkom annan än fysisk person, enligt högsta i författningen föreskrivna skattetariff eller klass III. Lindring i arvsbeskattningen åtnjöts sålunda icke av vare sig fromma stiftelser eller andra inrättningar. Genom proposition nr 22 till 1910 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till ändringar i stämpelförordningen, innebärande bland annat väsentliga höjningar i progressionen för sistnämnda skatteklass. Med anledning härav föreslogs i propositionen reduktion av

Utskottet.
Historik.

skatten för vissa institutioner och stiftelser. Såsom skäl för att icke medgiva skattelindring för alla sådana donationer, som gjordes för allmännyttigt eller välgörande ändamål, anförde föredragande departementschefen, att det mindre väl överensstämde med här i riket rådande praxis att överlämna åt myndigheter att pröva, huruvida donation i ena eller andra fallet kunde anses uppfylla betingelser för medgivande av undantag från skattskyldighet. Hellre syntes det departementschefen lämpligt att i likhet med vad som föreskrivits i inkomstskatteförordningen omedelbarligen angiva, vilka testamentstagare borde komma i åtnjutande av skattelindringen. Av dem, som vore från inkomstskatt frikallade, ansåg departementschefen till skattelindring böra ifrågakomma kyrkor, landsting, kommuner, hushållningssällskap, akademier och vetenskapliga samfund, allmänna undervisningsverk, stipendiefonder, pensionsanstalter, sjuk- och fattigvårdsinrättningar jämte andra fromma stiftelser. Donationer gjorda till någon av dessa kategorier avsågo enligt departementschefens mening i stort sett allenast allmännyttiga eller välgörande ändamål.

Sedan riksdagen i huvudsak antagit förenämnda proposition, utfärdades den 23 april 1910 förordning om ändrad lydelse av 3, 8, 41 och 58 §§ av förordningen den 18 september 1908 angående stämpelavgiften.

Gällande bestämmelser.

Då genom 1914 års lagstiftning bestämmelserna rörande bouppteckningsstämpel utbrötos ur den allmänna stämpelförordningen, bibehölls den förenämnda institutioner genom 1910 års förordning tillerkända skattelindringen. Enligt 19 § i förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva skall sålunda andel, som på grund av testamente eller gåva tillkommer akademi, vetenskapligt samfund, allmänt undervisningsverk, stipendiefond, pensionsanstalt, sjuk- och fattigvårdsinrättning eller annan from stiftelse, stämpelbeläggas enligt klass II. Andel, som tillkommer kyrka, landsting, kommun eller hushållningssällskap, skall stämpelbeläggas enligt klass III. I övrigt har skattelindring icke medgivits några juridiska personer, utan utgår stämpelavgift för andel, som tillkommer sådana personer, enligt den högsta skattetariffen eller klass IV. Frihet från gåvoskatt åtnjutes dock av bland andra förening och annan sammanslutning, som, utan att hava till ändamål att genom ekonomisk verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen, fullfölja övervägande religiösa, välgörande, politiska, sociala, vetenskapliga, konstnärliga eller eljest kulturella syften eller avse att främja handel, industri eller övriga näringar inom landet. Frihet från skatt äger likväl icke rum, där gåva är gjord under villkor, att givaren skall under sin livstid eller under viss tid äga behålla egendomen i sin besittning eller uppbära avkastning därav, ävensom om och i den mån avkastningen av den givna egendomen är för all framtid eller viss tid förbehållen vissa familjer eller bestämda personer.

Enligt rådande rättspraxis synas till fromma stiftelser hava hänförs allena sådana stiftelser, som haft till ändamål att understöda sjuka eller fattiga eller utöva därmed jämförlig välgörande verksamhet. Däremot torde stiftelser med enbart religiöst-sedligt ändamål icke hava betraktats såsom fromma stiftelser.

Den höga progression, efter vilken sistnämnda stiftelser hava att erlægga skatt för testamentslott och gåva, kan obestriddligen i många fall medföra obilliga verkningar. Enahanda förhållande gäller dock i fråga om åtskilliga andra sammanslutningar och stiftelser, vilka i måhända lika hög grad som stiftelser med uteslutande religiöst-sedligt ändamål kunna anses förtjänta av det allmännas uppmuntran. Därest en utvidgning av bestämmelserna rörande skattelindring anses böra komma till stånd, synes densamma därför icke böra begränsas till sistnämnda stiftelser utan omfatta även andra institutioner och sammanslutningar, som uteslutande avse att främja rent ideella syften, såsom fosterländska, kulturella, välgörande och andra allmännyttiga ändamål. Mot en dylik utvidgning av ifrågasvarande undantagsbestämmelser tala dock flera skäl. Säkerligen skulle betydande svårigheter uppkomma att uppdraga en tillfredsställande gräns mellan de sammanslutningar och inrättningar, som borde äga åtnjuta skattelindring, och andra. Härtill kommer att en viss varsamhet synes böra iakttagas beträffande medgivande av dylika skattelindringar. Oaktat gällande skattebestämmelser torde nämligen under de senare åren stiftelsernas förmögenheter hava avsevärt ökat till följd av donationer. Sådan till stiftelse överlämnad egendom förblir i regel för all framtid i dennas ägo. I följd härav kommer egendomen icke att framdeles underkastas den förmögenhetsbeskattning, som drabbar annan förmögenhet vid övergång genom arv eller gåva från en enskild till en annan.

I vart fall synes det icke befogat att, på sätt motionärerna föreslagit, stiftelse med religiöst-sedligt ändamål försättes i ett ur skattesynpunkt gynnsammare läge än kyrka.

Såsom ovan nämnts hava bestämmelserna rörande lindring i skatteprogressionen för arv eller gåva beträffande vissa institutioner och stiftelser anknutits till i inkomstskatteförordningen givna föreskrifter. Under de senaste åren har frågan om utvidgande av bestämmelserna rörande frihet från inkomst- och förmögenhetsskatt att omfatta även andra stiftelser med ideellt ändamål än de här ovan omförmälda ävensom ideella föreningar varit föremål för ingående utredningar. Då Kungl. Maj:t till 1928 års riksdag genom propositionerna nr 213 och 218 framlade förslag till kommunal-skattelag samt till förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, föreslog emellertid Kungl. Maj:t icke någon egentlig utvidgning av skattebefrielsen, utan skulle densamma förbehållas de institutioner, som av ålder ägt åtnjuta sådan. Enligt det vid propositionen nr 213 fogade statsrådsprotokollet anförde föredragande departementschefen såsom skäl härför bland annat, att en utvidgad skattefrihet skulle medföra nya svårigheter vid be-

dömande av gränsfall och att rörande frågan om de inrättningar, som inbegreps i den sedan gammalt vedertagna skattefriheten för fromma stiftelser m. fl., genom mångårig praxis en viss klarhet vunnits. Vidare framhöll departementschefen, att man vid meddelande av skatteprivilegier måste ihågkomma, att den frihet, som meddelats på ett håll, ofelbart måste motsvaras av en ökning av skattskyldigheten på andra håll och att en avvägning med hänsyn härtill måste företagas.

I anledning av förenämnda propositioner till 1928 års riksdag hemställdes i väckta motioner, att vissa föreningar och stiftelser med rent ideella ändamål måtte undantagas från skattskyldighet. 1928 års riksdag antog emellertid propositionerna i denna del samt avlog förty berörda motioner.

Uppenbarligen måste det anses följdriktigt och lämpligt, att den uppmantran staten lämnar i form av lindring i eller befrielse från skatt omfattar i stort sett samma skattesubjekt, vare sig det gäller skatt för arv och gåva eller skatt för inkomst och förmögenhet. Då riksdagen, efter det omfattande utredningar i frågan ägt rum, så sent som år 1928 tagit ställning till spørsmålet, i vad detsamma angår inkomst- och förmögenhetsbeskattningen, har utskottet ansett däri ligga ett ytterligare skäl att icke biträda motionen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion II:147 av herr Wallerius m. fl., om lindring i skatten för arv eller gåva, som tillfaller sammanslutning för religiöst-sedligt ändamål, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 april 1929.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Johan Nilsson i Kristianstad, Bärg, Bergman, Boman, Leander, Björnsson, Jönsson i Boa, Bengtsson i Kullen, Hamrin, Björklund, Olsson i Gävle, Wahlmark, Jönsson i Slätåker, Andersson i Boda, Östergren, Ericson i Boxholm, Andersson i Katrineholm, Heiding, Anderson i Linköping och Svedberg.

Reservation

av herrar *Bergman, Leander, Hamrin* och *Anderson* i Linköping, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Bestämmelserna i förordningen av den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt för gåva hava i praxis tolkats så, att till de uti denna förordnings 19 § nämnda fromma stiftelserna egendomligt nog icke räknats sammanslutningar och stiftelser för religiös verksamhet. Dessa hava därför icke kommit i åtnjutande av den skattelindring, som enligt nämnda lagrum fromma stiftelser skola åtnjuta. Det syfte, som de vilja befrämja, är dock skilt från varje förvärv eller vinst i privatekonomiskt intresse, och såsom religiöst torde det böra åtnjuta skydd från samhällets sida i samma mån som det sammanhänger med de former av religiöst liv och religiös verksamhet, åt vilka staten genom sin lagstiftning bereder erkännande eller stöd. I utländsk lagstiftning av ifrågavarande art, även av senaste datum, är också lindring eller befrielse från skatt stadgad för sammanslutningar och stiftelser för religiös verksamhet. (Se t. ex. den finska lagen om skatt på arv och gåva den 30 december 1921, den norska Kongel. kungjorelse om arveavgift til statskassen for budgetåret 1928—1929, Danmarks Lov om Afgift af Arv og Gave den 10 april 1922 och Tyska rikets Erbschaftssteuer-gesetz den 29 augusti 1925.)

Även om man av principiella skäl icke skulle vara villig att inrymma all av staten erkänd eller understödd religiös och etiskt-social verksamhet under begreppet from stiftelse, så är det likväl uppenbart, att den nuvarande tolkningen i flera fall medför obilliga verkningar, som icke torde varit av lagstiftningen avsedda. Att t. ex. svenska jerusalemsföreningen, vars huvudsakliga verksamhet består i upprätthållande av ett sjukhem för fattiga spetälska, skall stå i en ogynnsammare ställning än andra för fattig- och sjukvård upprättade stiftelser, förefaller egendomligt. Ej mindre obilligt synes det vara, att sjömansmissionen, vars huvudsyfte är social hjälpverksamhet för i nöd eller fara stadda sjömän, skall vara utesluten. Flera sådana inkonsekvenser äro en följd av nuvarande praxis.

Utskottet hemställer fördenskull,

att riksdagen måtte, i anledning av förevarande motion II:147 av herr Wallerius m. fl., i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville underkasta den i motionen berörda frågan en närmare utredning med beaktande av vad här ovan anförts samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kan för-anleda.»